

**Uchwała Nr V/23/11
Rady Gminy Pęcław
z dnia 28 marca 2011 r.**

w sprawie uchwalenia „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Pęcław na lata 2011 - 2015”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

Rada Gminy Pęcław uchwała, co następuje:

- § 1. Uchwała się „Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Pęcław na lata 2011 - 2015” w brzmieniu ustalonym w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pęcław.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń urzędu gminy.

Załącznik do Uchwały Nr V/23/11
Rady Gminy Pęcław
z dnia 28 marca 2011 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY
PĘCŁAW NA LATA 2011- 2015**

I. Wstęp

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym tworzy się „Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Pęcław na lata 2011 – 2015”, zwany dalej Programem. Program przeznaczony jest dla mieszkańców gminy, a zwłaszcza osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oraz przedstawicieli innych instytucji i służb pracujących z osobami doświadczającymi przemocy.

Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie bardzo niechętnie przyznają się do przemocy występującej w ich rodzinie. Bardzo trudno jest ustalić rzeczywistą liczbę przypadków przemocy w rodzinie, gdyż nie istnieje żaden centralny i ujednoczony system zbierania danych na ten temat. Jedynymi źródłami informacji o przemocy są badania opinii społecznej oraz analizy dokumentacji policyjnej, sądowej.

Według badań opinii publicznej przeprowadzonych przez CBOS nt. „Konflikty i przemoc w rodzinie”, 38% Polaków przyznaje, że zna przynajmniej jedną kobietę bitą przez męża, 15% stwierdza, że zna co najmniej kilka takich kobiet, a 14% przyznaje, że co najmniej raz było ofiarą przemocy fizycznej ze strony współmałżonka. Również statystyki komendy Głównej Policji wskazują, że każdego roku zgłaszanych jest coraz więcej przypadków przemocy w rodzinie. Co roku w polskich sadach odbywa się około 200 procesów o morderstwo, związanych z przemocą domową. Szacuje się jednak, że ujawniane jest tylko co czwarte przestępstwo. Tego typu statystyki ministerstwa sprawiedliwości mówią, że 98% sprawców przestępstw znęcania się nad rodziną to mężczyźni, a wśród ofiar 81% to kobiety.

Zdaniem ekspertów ilość osób żyjących w Polsce w rodzinach z problemem alkoholowym będących - dziećmi, małżonkami, partnerami lub najbliższymi krewnymi ludzi uzależnionych, można oszacować na około 3 do 4 milionów osób. Badania żon alkoholików wskazują, że blisko 80% tych kobiet doświadcza przemocy ze strony swego męża lub partnera. Ponadto badania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce pokazują, iż 12% Polaków zostało przynajmniej raz uderzonych przez współmałżonka/partnera, a 22% badanych przyznaje, że bije lub biło swoje dzieci (dane CBOS). Ofiarami przemocy w rodzinie (osoby dotknięte przemocą) są najczęściej kobiety (58%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Natomiast sprawcami przemocy (osoby stosujące przemoc) są głównie mężczyźni (96%), będący często pod wpływem alkoholu. Niektóre badania wskazują, że 40% partnerów znęcających się nad rodziną to osoby uzależnione od alkoholu. Prawdopodobieństwo

wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych.

Coraz więcej badań potwierdza, że gdzie występuje przemoc wobec matki, istnieje przemoc wobec dziecka. Maltretowanie dziecka w takich rodzinach jest 15 razy wyższe. Połowa mężczyzn bijących żony maltretuje dzieci. Natomiast bite matki maltretują swoje dzieci dwukrotnie częściej niż matki nie doznające w domu przemocy. Z danych WHO wynika, że w Polsce 5% zgonów dzieci jest następstwem przemocy z powodu uszkodzeń ciała.

Wykorzystywanie seksualne dzieci jest formą krzywdzenia, którą najtrudniej zdiagnozować i oszacować jej zakres. Dzieci bardzo rzadko ujawniają fakt molestowania seksualnego. Wyjątkowa drażliwość problemu sprawia, że tylko ewidentne i drastyczne formy wykorzystania seksualnego dzieci zostają ujawnione. W Polsce, według Komitetu Ochrony Praw Dziecka, co piąta dziewczynka i co piętnasty chłopiec poniżej 15 roku życia przeżywają jakąś formę nadużycia seksualnego.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym. Konieczne jest, zatem podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej osobom dotkniętym przemocą, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci, jak również osobom stosującym przemoc.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Istnieje wiele określeń zjawiska przemocy. Przemocą domową na gruncie psychologii określa się „każde działanie lub rażące zaniedbanie dokonane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzoną przez okoliczności przewagę siły lub władzy i powodujące u ich ofiar szkody lub cierpienia, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne lub psychiczne”. Określenie to obejmuje zarówno małżonków, partnerów, dzieci, rodzeństwo, rodziców jak i starszych członków rodziny.

Zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących, lub gospodarujących w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc domową charakteryzuje to, że ;

- **jest intencjonalna** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- **siły są nierównomierne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca jest silniejszy, a ofiara słabsza,
- **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- **powoduje cierpienie i ból** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, a doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie;

Lp.	Rodzaje przemocy	Charakterystyka	Formy przemocy
1	przemoc fizyczna	obejmuje działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, nieudzielanie konicznej pomocy itp.

2	przemoc psychiczna	jest bezpośrednim działaniem krzywdzącym, wykorzystującym mechanizm procesów psychologicznych	poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokorzenia, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb itp.
3	przemoc seksualna	działa w obszarze zachowań seksualnych, naruszających intymność pożycia	Wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych form i praktyk seksualnych, wymuszanie zachowań seksualnych z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych itp.
4	przemoc ekonomiczna	dotyczy warunków materialnych, która opiera się na uzależnieniu ofiary od statusu materialnego sprawcy	niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia itp.
5	zaniedbanie	Najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych.	odrzućenie emocjonalne, dziecka, brak zainteresowania jego rozwojem, problemami, zdrowiem i higieną

III. Założenia programu

Osoby dotknięte przemocą wymagają wszechstronnej pomocy, bardzo istotna jest ścisła współpraca oraz przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami zajmującymi się

pomaganiem ofiarom i sprawcom przemocy domowej. W związku z powyższym istnieje konieczność scentralizowania działań pomiędzy pracownikami socjalnymi, policją, pedagogiem, nauczycielami, służbą zdrowia oraz prokuraturą i sądem.

Wiodącym założeniem Programu jest minimalizacja zjawiska przemocy w gminie Pęcław poprzez stworzenie sprawnego systemu monitorowania i pomocy ofiarom oraz sprawcom przemocy w rodzinie, a także edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikający ze stosowania przemocy w rodzinie. Zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców gminy wobec zjawiska przemocy. Promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne;

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i zapobieganiu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.u. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- 4) Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 1964r. nr 9, poz.59 z późn. zm.),
- 5) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.),
- 6) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.),
- 7) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.z 2005r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- 8) Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

IV. Adresaci programu

- a) ofiary i sprawcy przemocy,
- b) rodzice i opiekunowie krzywdzonych dzieci,
- c) przedstawiciele instytucji i służb pracujących z dziećmi,
- d) przedstawiciele władz lokalnych,
- e) społeczeństwo.

V. Cele programu

Celem głównym gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest podejmowanie wszelkich działań wśród społeczności lokalnej na terenie Gminy Pęcław na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie to;

- 1) wsparcie i profesjonalna pomoc doradcza, terapeutyczna, socjalna dla ofiar – dzieci i członków rodzin dotkniętych przemocą domową,
- 2) ochrona zdrowia i życia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 3) systematyczne zwiększanie dostępności działań interwencyjnych,
- 4) systematyczne poszerzanie wiedzy społeczności lokalnej oraz służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem,
- 5) wspieranie osób dotkniętych przemocą w sytuacjach kryzysowych,
- 6) zapewnienie, w miarę możliwości, profesjonalnej pomocy dla osób stosujących przemoc (porady psychologa, podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy, terapia),
- 7) ograniczenie występowania zachowań agresywnych wśród dzieci i młodzieży,
- 8) podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania i zmniejszania skali zjawiska przemocy w rodzinie.

VI. Realizatorzy programu

Realizatorami programu są podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ;

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pęcławiu,
- Komenda Powiatowa Policji w Głogowie / II Rewir Dzielnicowych ,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pęcławiu,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICA” w Pęcławiu,
- Zespół Szkół w Białołęce,
- Prokuratura Rejonowa w Głogowie,
- Sąd Rejonowy w Głogowie – Wydział Rodzinny i Karny,

VII. Etapy realizacji programu

„Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Pęczaw na lata 2011 – 2015” przewiduje realizację zadań ujętych w następujących obszarach;

- 1) zbudowanie w latach 2011 – 2015 lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy oraz wdrożenie systemu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- 2) rozpropagowanie na terenie gminy informacji na temat funkcjonowania telefonu zaufania dla ofiar przemocy w rodzinie – „Niebieska Linia”.
- 3) podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie przemocy w rodzinie.

Szczegółowy plan działań

Lp.	ZADANIA	DZIAŁANIA	REALIZATORZY DZIAŁAŃ
1	Udzielanie pomocy i wsparcia członkom rodzin dotkniętych przemocą	- interwencja kryzysowa, - praca socjalna i terapeutyczna, - poradnictwo medyczne, psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne, - procedura „Niebieska Karta”	- zespół interdyscyplinarny, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, - Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy, - zakłady opieki zdrowotnej, - szkoły, - Policja, - Sąd, - Prokuratura, - organizacje pozarządowe, - GKRPA w Pęczawiu.
2	Ochrona osób (ofiar przemocy) dotkniętych	- odizolowanie sprawcy przemocy (osoby	- Policja, - Sąd,

	przemocą przed dalszą agresją i przemocą.	stosującej przemoc) od ofiar lub ofiary (osób dotkniętych przemocą), - wydanie zakazu kontaktowania się z osobami pokrzywdzonymi, - udzielenie schronienia i pomocy osobom dotkniętych przemocą.	- Prokuratura, - GOPS, - placówki działające na rzecz osób dotkniętych przemocą w powiecie, województwie i w kraju.
3	Zwiększenie skuteczności działań osób oraz instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy domowej	- szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - praca zespołu interdyscyplinarnego, - współpraca instytucji.	- zespół interdyscyplinarny, - GOPS, - wszyscy realizatorzy programu.
4	Systematyczna diagnoza i monitoring zjawiska przemocy w rodzinie w środowisku lokalnym	- analiza danych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, - systematyczne kontakty z innymi instytucjami realizującymi działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- zespół interdyscyplinarny we współpracy z GKRPA, GOPS, Policją, placówkami oświatowymi na terenie gminy.
5	Systematyczne poszerzanie wiedzy środowiska lokalnego (edukacja społeczna) na temat zjawiska przemocy w rodzinie i jego	- prowadzenie kampanii społecznej, - uczestniczenie w kampaniach ogólnopolskich, - prowadzenie prelekcji,	- zespół interdyscyplinarny we współpracy z GKRPA, GOPS, Policją i placówkami oświatowymi na terenie gminy.

	skutków w celu zmiany postaw społecznych wobec przemocy domowej	akcji w szkole, przedszkolach, świetlicach itp.	
--	---	---	--

VIII. Zasady pomocy

Najważniejsze zasady, którymi należy kierować się w procesie pomagania – pamiętając, że nie ma żadnego usprawiedliwienia dla stosowania pomocy to;

- bezpieczeństwo i autonomia osoby doznającej przemocy,
- odpowiedzialność osoby stosującej przemoc.

Ponieważ przemoc może spowodować poważne obrażenia, a nawet śmierć, istotne jest oszacowanie potencjalnego zagrożenia wystąpieniem groźnych dla życia zachowań przeciwko sobie lub innym ze strony sprawcy, ofiary lub dzieci. Ocena potencjalnego zagrożenia życia powinna być przeprowadzana za każdym razem, gdy rozpoznamy występowanie przemocy domowej.

Odpowiedzi twierdzące dotyczące czynników ryzyka powinny być wystarczającym powodem, by jak najszybciej pomóc osobie doznającej przemocy w opracowaniu planu bezpieczeństwa.

IX. Spodziewane efekty

- zmiana postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie,
- zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na terenie gminy Pęcław,
- diagnoza rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy na terenie gminy Pęcław,
- stworzenie spójnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- zwiększenie dostępności i skuteczności działania instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- minimalizacja zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy,

- zmniejszenie bezradności ofiar przemocy w rodzinie,
- zwiększenie liczby osób profesjonalnie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz pomagającym ofiarom przemocy,
- pogłębienie wiedzy społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobie radzenia sobie z tym problemem.

X. Źródła finansowania

- 1) z budżetu Gminy Pęcław.
- 2) w ramach środków własnych jednostek /w zakresie zadań statutowych i ustawowych /
- 3) ze źródeł zewnętrznych /w tym środki z Budżetu Państwa – programy/.

XI. Ewaluacja programu

Program będzie podlegał ewaluacji, która uwzględnia;

- 1) diagnozę problemów społecznych w gminie – systematycznie prowadzony monitoring.
- 2) ocenę stopnia realizacji poszczególnych projektów zawartych w Programie.
- 3) ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w Programie.
- 4) ocenę efektów podejmowanych działań.

Wskaźniki ewaluacji;

- liczba rodzin korzystających z pomocy,
- liczba przeszkolonych pracowników zajmujących się problemem przemocy w gminie,
- liczba Niebieskich Kart zarejestrowanych przez pracowników GOPS w Pęcławiu.
- liczba Niebieskich Kart zarejestrowanych przez funkcjonariuszy Policji,
- liczba zgłoszeń o popełnieniu przestępstwa wystosowanych przez pracowników GOPS,
- liczba wyprodukowanych materiałów informacyjnych, edukacyjnych (ulotek, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy,
- liczba instytucji i organizacji działających w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w gminie,

- liczba postępowań karnych dotyczących przemocy z terenu Gminy Pęcław.

Ewaluacja pozwoli na rozwijanie różnorodnych form wsparcia dostosowanych do potrzeb i problemów istniejących w gminie.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pęcławiu we współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program w gminie.

UZASADNIENIE

Utworzenie „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Pęcław na lata 2011 – 2015” jest zgodne z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.). Zgodnie z art. 6 pkt 1 tej ustawy, gmina ma obowiązek utworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wynika to także z przepisów „Krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” przyjętych uchwałą nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006r.

Określa on, że realizatorami programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, są między innymi, jednostki samorządu terytorialnego.

„Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Pęcław w latach 2011 – 2015” ma za zadanie usystematyzować działania służące przeciwdziałaniu zjawisku przemocy w rodzinie, podejmowane przez gminę i inne podmioty na jej terenie. Program ma stworzyć podwaliny sprawnego systemu przeciwdziałania i monitorowania przemocy w rodzinie. Jego realizacja jest konieczna ze względu na wzrost przemocy w rodzinach.